

Valeria Luiselli
Elveszett
gyerekek
archívuma

A fordítás alapjául szolgáló kiadás:
Valeria Luiselli: *Lost Children Archive*
Alfred A. Knopf, New York, 2019

Copyright © Copyright © 2019 by Valeria Luiselli
Hungarian translation © Mesterházi Mónika, 2020

A boldogtalanság lassan nő. Ott időzik az emberben, némán, alattomban. Táplálsz, önmagad darabkáival eteted naponta – a boldogtalanság a hátsó kertbe zárt kutya, leharapja a kezed, ha hagyod. Idő kell neki, de végül teljesen átveszi az uralmat. És aztán a boldogság – ez a szó – csak néha érkezik el, és mindig úgy, mint egy hirtelen időváltás. Minket az utazás tizedik napján talált meg. Jó pár motelt felhívtam Gracelandben. Csak egy helyen vették fel. Egy idős hölgy válaszolt, a hangja olyan volt, mint a távoli tűz, beleropogott a fülembe:

Elvis Presley Boulevard Inn, miben segíthetek?

Azt hittem, rosszul hallom, amikor azt mondja:

Igen, hölgyem, bőven van szobánk, és van egy új gitármedencénk is.

De pontosan ezt találjuk: egy motelt, csak magunknak. Egy motelt, ahol az úszómedencének elektromos gitár alakja van. Egy motelt, ahol az ágy mellett Elvis Presley-daloscönyv van biblia helyett. Egy motelt Elvis Presley-bármivel bárhol, a szobai kéztörlőtől a reggeliző részben a só- és borsszórig. A fiú és az apja a parkolóban maradt, a csomagjainkkal kirakósoznak, mi meg a lánnyal felrohanunk a szobába pisilni. Megmásszuk a lépcsőt, és kísérteties Elvis-viaszbábuk mellett haladunk el, képek és rajzok százai mellett, van egy Elvis-piñata, egy csak-Elvis-zenegép, kis szobrocskák, sárguló pólók a falra szögelve, a Király arcával. Mire a szobánkba érünk, a maga módján a lány is megérti, hogy valamiféle templomban vagy mauzóleumban járunk. Megérti, hogy ez valami fontos ember, vagy az volt. Felnéz egy fényképre az új szobánkban,

ahol a két dupla ágy között a harmincvalahány éves Elvis Presley lóg a falon, és megkérdi:

Ez itt a Jézusúristen, Mama?

Nem, ez Elvis.

Mama, el tudnád hagyni a Papát, és hozzámenni Elvishez? Ha szeretnél.

Próbálok nem nevetni, de nevetek. Azt mondom, majd megfontolom. De aztán azt mondom neki:

Igen, csak az a baj, hogy már meghalt, szívem.

Ilyen fiatalon halt meg szegény?

Igen.

Meghalt, mint Johnny Cash?

Igen.

Meghalt, mint Janis Joplin?

Igen.

Mikor a fiú és a férjem megjön a táskákkal és a bőröndökkel, mindannyian fürdőruhát húzunk, és lerohanunk a gitármedencéhez. A törülközőket elfelejtjük, meg a naptejet is – de hát mindig is olyan család voltunk, akik nem visznek plédet a piknikre, sem napozószéket a partra.

A lány, aki mindig olyan körültekintő és filozofikus, a vízben vadállattá változik. Megszállott lesz, delirál.

A fején és a hasán dobol, mint valami poszthippi dobos, aki túl sok évtizeden át tolta az LSD-t. Nyitott szájjal nevet, csupa tejfog meg rózsaszín ín. Üvöltve ugrik be a medencébe. Ideges szorításunkból kivergődik a szabadságra. A víz alatt felfedezi, hogy nem tudja, hogyan kell a felszínre jönni. Úgyhogy kihalásszuk, és magunkhoz szorítjuk, és azt mondjuk neki:

Ezt többet ne csináld.

Légy óvatos.

Még nem is tudsz úszni.

Nem tudjuk, hogyan öleljük át a végtelen rajongását vagy életöröme vulkánkitöréseit. Azt hiszem, nekünk, többieknek, nehéz lépést tartanunk a boldogsága robogó, nyughatatlan vonatával. Nehéz, legalábbis nekem, hogy hagyjam létezni, amikor folyton azt érzem, hogy meg kell mentenem a világtól. Állandóan elképzelem, hogy elesik, megégeti magát, vagy elütik. Vagy hogy megfullad, most azonnal, ebben a gitár alakú úszómedencében, itt Memphisben, Tennesseeben, az arca a lelki szemeim előtt csupa kékség és puffadás. Egy barátom ezt egyszer „mentési távolságnak” nevezte – ezt az állandó kalkulációt, ami egy szülő fejében működik, ahogy az idő és a távolság faktorai alapján kiszámolja, meg lehetne-e menteni a gyereket a veszélyből.

De eljön a pillanat, amikor szinte gombnyomásra mindannyian abba hagyjuk a fenyegető katasztrófák latolgatását, és az egészet elengedjük. Némán megegyezünk, hogy inkább követjük, és nem tőle várjuk, hogy az életképtelen biztonságunkban maradjon. Üvöltünk, huhogunk, harso-gunk, begrunk, felbukkanunk és háton lebegünk, felnézünk a felhőtlen égre. Tágra nyitjuk a szemünket az égettően klóros vízben; utánozzuk a szökőkutak vacak szobrait, és vizet köpünk. Megtanítom nekik az *All Shook Up* koreográfiáját, egy gyerekkori barátnőm tanította, halványan emlékszem: jó sok vállrázás, aztán némi csípőlendítés előrehátra a dal „uhuhu” részénél. És amikor elpárolog a varázslat, amit a lány szórt ránk, mind leülünk a medence szélére, és a lábunkat lógazzuk a vízben, és kapkodjuk a levegőt.

Éjszaka, az ágyban, a férjem egy apacs történetet mesél a két gyereknek arról, hogyan tanulták meg az apacsok

a harci nevüket. Némán hallgatjuk. A hangja felemelkedik és örvénylik a szobában, száll a sűrű, forró levegőben, amit a mennyezeti ventilátor kavar – az olcsó furnér lapátkarok kicsit nyikorognak. Háton fekszünk, próbáljuk érezni a szellőt. Kivéve a lány. Ő a hasán fekszik, és a hüvelykujját szopja, a ritmus szinkópában követi a ventilátor ugráló evezőinek zörgését. A fiú megvárja, hogy az apja a történet végére érjen, és azt mondja:

Ha apacs volna, a neve Hangos Ujj lenne.

Nekem? kérdi a lány, és kihúzza a hüvelykujját a szájából, és felemeli a fejét a sötétben, nincs meggyőzve, de mindig büszke, ha róla van szó.

Igen, Hangos Ujj vagy Szopott Ujj.

Nem, nem. Az én harci nevem Grace Landmemphis Tennessee. Vagy Gitár Úszó Medence. Vagy-vagy.

Ezek nem apacs nevek, igaz, Pa?

Nem, nem, erősíti meg a férjem. Gitár Úszó Medence nem apacs név.

Hát akkor Grace Landmemphis akarok lenni, mondja.

Az Graceland, vessző, Memphis, te hülye, tájékoztatja a fiú a most már tízéves felsőbbrendűségével.

Hát jó. Akkor Memphis leszek. Csak Memphis.

Ezt azzal az ellentmondást nem tűrő magabiztossággal mondja, ahogy a hivatalnokok zárják be a műanyag ablakukat, mikor nem fogadnak több kérést, több panaszt, aztán visszadugja a hüvelykujját a szájába. Ismerjük ezt az oldalát: amikor valamit abba a makacs kis fejébe vesz, semmi másról nem lehet meggyőzni, úgyhogy meghajolunk előtte, tiszteletben tartjuk az elhatározását, és nem szólunk többet.

Na és te? kérdem a fiút.

Én?

Fürge Toll lesz, javasolja azonnal az apja.

Igen, így van, Fürge Toll. És Ma? Ő ki lesz? kérdi.

A férjem kicsit elidőzik, amíg kigondolja, aztán végül azt mondja:

Szerencsés Nyíl lesz.

Tetszik a nevem, és elismerésül, vagy hálából, rámosolygok. Először mosolygok rá napok, talán hetek óta. De nem látja, mert sötét van a szobában, és valószínűleg amúgy is csukva van a szeme. Aztán megkérdem:

És te? Neked mi lesz a harci neved?

A lány anélkül, hogy kivenné az ujját a szájából, közbekiált, selypítve, pöszén, és kibuggyantak belőle a szavak:

Pa lef av Elvif. Vagy a Jévufúviften. Vagy-vagy.

A férjemmel nevetünk, a fiú meg leszidja:

Pokolra fogsz kerülni, ha folyton ezt mondogatod.

Valószínűleg inkább az elismerő nevetésünk miatt bünteti, mint a mondata tartalma miatt. A lány határozottan nem tudja, miért érdemelne szidást. Aztán kiveszi az ujját a szájából, és azt kérdi:

Ki a kedvenc apacsod, Pa? Geronimo?

Nem. A kedvencem Cochise törzsfőnök.

Akkor te leszel Papa Cochise, mondja, mintha megajándékozná.

Papa Cochise, súgja vissza a férjem.

És halkán, lassan mind elalszunk, átöleljük ezeket az új neveket, a ventilátor szeleteli a szoba sűrű levegőjét, kicsit vékonyít rajta. Egyszerre alszom el a többiekkel, talán évek óta először, és közben belekapaszkodom ebbe a négy bizonyosságba: Fürge Toll, Papa Cochise, Szerencsés Nyíl, Memphis.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2020-ban
Felelős vezető Vadász Katalin igazgató

Felelős szerkesztő Rostás Eni
Kézirat-előkészítő Schmal Alexandra
Korrektor Balogh Emerencia
Műszaki vezető Takács Klári
A kötetet Pintér József tervezte
Kiadványszám 9098
Adobe Garamond betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 2631 1